

УДК 159.923-057.87(038)

Олена Михайлівна Сорока,
доктор психологічних наук, доцент,
доцент кафедри навігації і управління судном,
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»,
м. Ізмаїл, Одеська область,
ORCID: 0000-0003-1637-3437
elkazej@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ САМОРЕГУЛЯЦІЇ І КОПІНГ-ПОВЕДІНКИ ФАХІВЦЯ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ У СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Актуальність дослідження зумовлена наявністю у науковій літературі суперечливих даних про способи долаючої поведінки у чоловіків і жінок у стресовій ситуації. Одним із чинників, що визначає ефективність соціально-психологічної адаптації фахівця морського транспорту до життя в умовах стресу є здатність психологічного подолання таких ситуацій. Особливої важливості набуває вивчення особливостей копінг-поведінки та питань саморегуляції поведінкових реакцій фахівця морського транспорту у складних ситуаціях.

Ключові слова: фахівець морського транспорту; копінг-поведінка; соціально-психологічна адаптація; стрес; психологічне подолання; саморегуляція; поведінкові реакції.

Olena Soroka,
PhD in Psychology, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Navigation and Ship Management,
Danube Institute,
National University «Odesa Maritime Academy»,
Izmail, Odesa region,
ORCID: 0000-0003-1637-3437
elkazej@gmail.com

PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF SELF-REGULATION AND COPING BEHAVIOUR OF A MARITIME TRANSPORT SPECIALIST IN STRESSFUL SITUATIONS: GENDER ASPECT

The relevance of the research is due to the presence in the scientific literature of contradictory data on the ways of coping behaviour in men and women in a stressful situation. One of the factors that determines the effectiveness of a person's social and psychological adaptation to life under stress is the ability to psychologically overcome such situations. It is especially important to study the peculiarities of coping behaviour and issues of self-regulation of behavioural reactions of specialists of the urban transport sector in difficult situations.

The theoretical analysis of the study of coping behaviour and peculiarities of self-regulation in situations of stress in middle-aged men and women in maritime transport has shown ambiguity in the interpretation of this issue. A comparative analysis of differences in behaviour in stressful situations and the choice of coping strategies in middle-aged men and women revealed significant differences. Middle-aged men statistically significantly have a higher severity of stress and the degree of manifestation of stress symptoms. Middle-aged women experience stressful situations in their lives more emotionally. Men have higher rates of coping resources, which indicates more effective mechanisms of self-regulation in a stressful situation. In a stressful situation, middle-aged men are much more likely than women to resort to constructive coping strategies (social contact). However, in a critical situation, men are more likely to choose antisocial coping strategies. The study suggests the need to increase attention to the problem of choosing coping strategies and improving the mechanisms of self-regulation of maritime transport professionals under stress. It is necessary to teach them the skills of effective stress management and the use of constructive coping strategies in stressful situations. The pilot study will be especially important for further studying the peculiarities of coping behaviour under stress in men and women and will

create a potential opportunity to implement a programme to research this phenomenon on a larger sample involving subjects of other age groups.

Keywords: *specialist in maritime transport; coping behaviour; socio-psychological adaptation; stress; psychological coping; self-regulation; behavioural reactions.*

Поява нових глобальних «викликів» і необхідність швидко адаптуватися до нових реалій сучасного життя спричинили виникнення складнорозв'язних життєвих проблем і серед фахівців морського транспорту. У цих умовах людям доводиться постійно розв'язувати безліч різноманітних завдань у ситуаціях стресу, тому оцінка ефективності соціально-психологічної адаптації фахівця до мінливих умов середовища набуває важливого значення. Нині стає особливо актуальною проблема дослідження різних типів поведінки фахівців морського транспорту у стресових ситуаціях і можливостей подолання таких ситуацій. Виходячи з неоднорідності оцінки поведінки чоловіків і жінок у стресовій ситуації, особливостей їхньої стрес-долаючої поведінки, стратегій подолання стресу, особливостей саморегуляції поведінки у складних ситуаціях серед фахівців морського транспорту ця проблема є вкрай актуальною.

В основі розуміння типів поведінки у стресі є терміни «копінг-поведінка і «копінг-стратегії», з яких вона вибудовується. Копінг-поведінка – це сукупність дій, спрямованих на пошук, розв'язання, подолання та аналіз життєвих ситуацій, що виникли. Ці дії вибудовуються з особливостей особистісного розвитку і сформованих поведінкових навичок. Під копінг-стратегіями багато вчених розуміють вироблений індивідуальний набір поведінкових реакцій, що дають можливість пристосуватися до стресових обставин [4; 5; 6 та ін.].

Ситуації, що виникають у життєдіяльності фахівців морського транспорту, рідко повторюються повністю, що змушує шукати нові шляхи розв'язання, тому копінг-поведінка передбачає повне подолання негативних реакцій, завдяки чому людина набуває нових поведінкових навичок. Копінг-поведінка виконує дві основні функції: регуляція стану та управління проблемами, що викликають стрес.

У науковій літературі накопичено достатню кількість досліджень, присвячених питанню відмінностей у сприйнятті стресу чоловіками та жінками [1; 7 та ін.]. Деякі дослідники відзначають різні рівні вираженості стресу у чоловіків і жінок у зв'язку з одними й тими самими подіями та різними копінг-стратегіями поведінки під час стресу. Вивчено кілька копінг-стратегій, які більшою мірою обирають жінки, ніж чоловіки. Такими стратегіями є «пошук соціальної підтримки», «втеча від розв'язання проблем» і «позитивна переоцінка». На основі представлених стратегій поведінки можна виявити значні відмінності реагування на стрес між чоловіками і жінками, які визначаються і фізіологічними особливостями організмів, і домінуванням чоловіків у суспільному житті та іншими причинами.

R.Connel, зазначаючи роль чоловіка у суспільстві, пише: «у чоловічій спільноті існує кілька типів маскулінності, на вершині ієрархії перебуває чоловік, для якого характерні культ фізичної сили, схильність до насильства та висока змагальність» [2]. У науковій літературі існують різні типології маскулінності, що свідчить про ранжованість образів мужності та виникнення індивідуальних стратегій аналізу чоловічої поведінки.

Проте в умовах стресогенних ситуацій чоловіки, які зовні мало виявляють негативну емоційну реакцію, відчувають більший негативний ефект від стресів, що впливає на їхнє фізичне здоров'я. Чоловіки рідко говорять з оточуючими про власні проблеми, хоча важко переживають труднощі та проблеми. Це багато у чому пов'язано з тим, що соціальними стереотипами чоловічої поведінки вважаються прагнення до лідерства і жага до переваги (домінування), і тому схильність поділитися з ким-небудь власними проблемами рівноцінна визнанню поразки. E. Maуor, вивчаючи поведінку жінок у стресовій ситуації,

звертають увагу, що часто жінкам притаманна втеча від розв'язання проблем, порівняно з чоловіками. У стресовій ситуації жінки мають комунікативні переваги, вони схильні говорити про власні проблеми, звертатися із проханням про допомогу [6].

В умовах стресу копінг-ресурси особистості значною мірою визначають здатність до побудови інтегрованої поведінки, що дозволяє зберегти стійкість обраної поведінкової стратегії. Такими копінг-ресурсами можуть бути фізичні, психологічні та соціальні ресурси. Чоловіки справляються зі стресом краще, з огляду на біологічну перевагу: краще розв'язують нові завдання, орієнтуються у просторі, мають кращу координацію рухів і фізичну силу, відчувають більше відповідальності за ухвалення рішень. Жінки схильні до позитивної переоцінки, іноді навіть знецінюючи для себе значущість ситуації. Чоловіки в аспекті подолання стресу зазвичай знаходять вихід у зміні діяльності, або ізоляції, відстороненні від проблем, у той час як жінки шукають близькості, радяться та діляться власними проблемами.

Мета статті – порівняльний аналіз способів копінг-поведінки та особливостей саморегуляції у ситуаціях стресу на морському транспорті у чоловіків і жінок.

У дослідженні взяли участь обстежувані віком 30-45 років. Цей період, виходячи із періодизації вікових етапів розвитку особистості Е. Еріксона, є своєрідним переходом від ранньої зрілості до середньої зрілості, коли людина ще має достатньо багато сил, щоб відчувати власні можливості дії, і достатньо розуму, щоб контролювати власні цілі [3]. Він характеризується як період «акме», оскільки вік 30 років є піковим у фізичній та інтелектуальній діяльності морського фахівця. Дійшовши до максимального розвитку до 30 років, його фізичне здоров'я поступово починає «йти на спад», хоча й залишається до 40 років достатньо високим.

В процесі дослідження було використано такі методи: теоретичний аналіз; емпіричний та діагностичний (використання методик «Ситуативна оцінка стресу», методика С. Гобфолла «Поведінка подолання SACS», нервово-психічної стійкості за методикою В. Рибнікова «Прогноз»); методи математичної статистики (оцінювання вірогідності відмінностей із використанням t-критерію Стьюдента). Вибірку респондентів склали 40 чоловіків і 40 жінок ($M_{sp.}=37,20$; $\sigma=3,82$). Результати порівняльного аналізу діагностики досліджуваних груп за опитувальником «Ситуативна оцінка стресу» з метою виявлення відмінностей між групами чоловіків і жінок у плані їхнього реагування на стресові ситуації (шкали 1-6) та основних копінг-ресурсів особистості (шкали 7-11) подано у табл. 1.

Таблиця 1.

Диференційно-психологічний аналіз відмінностей між чоловіками і жінками у показниках ситуативної оцінки стресу, стрес-долаючої поведінки і у рівні нервово-психічної нестійкості

Шкали	Чоловіки		Жінки		Рівень статистичної значущості (p)
	Середні значення (M), n=40	Станд. відхилення, σ	Середні значення (M), n=40	Станд. відхилення σ	
1. Наявність стресової ситуації	1,1	10,7	5,9	9,2	0,141
2. Вираженість стрес-ситуації	57,0	25,4	40,7	21,3	0,034
3. Дисконфорт (емоційна сфера)	-0,3	2,3	1,9	3,1	0,020
4. Напруження (стрес-реалізуюча система)	1,9	5,5	1,7	4,5	0,926
5. Гальмування, втома (стрес-лімітуюча система)	0,9	2,9	2,5	3,8	0,132
6. Фрустрація (когнітивна сфера)	-1,2	3,4	-0,2	4,4	0,453

7.	Копінг-ресурси	58,1	17,9	46,5	15,3	0,034
8.	Оптимізм	12,7	8,3	11,5	6,4	0,613
9.	Активність	13,8	5,9	13,2	6,7	0,765
10.	Врівноваженість	12,4	5,6	9,2	6,6	0,101
11.	Раціональність	19,3	6,7	12,7	10,6	0,025
12.	Асертивні дії	19,8	1,1	18,3	4,0	0,099
13.	Вступ у соціальний контакт	23,5	1,2	21,3	1,3	0,034
14.	Пошук соціальної підтримки	22,9	1,1	23,9	4,1	0,302
15.	Обережні дії	21,3	0,8	19,8	3,3	0,060
16.	Імпульсивні дії	21,4	1,4	17,3	2,9	0,0001
17.	Уникнення	17,1	2,1	17,8	4,5	0,561
18.	Маніпулятивні дії	19,5	1,5	19,9	4,8	0,688
19.	Асоціальні дії	19,0	1,0	16,7	4,6	0,036
20.	Агресивні дії	24,6	1,8	19,6	4,7	0,0001
21.	Нервово-психічна нестійкість	15,8	5,7	13,4	5,5	0,173

Аналізуючи отримані результати, можна зробити висновки, що респонденти-жінки, розглядаючи ситуацію, в якій вони перебувають, як стресову, демонструють вищі бали за шкалою «наявність стресової ситуації», таку ситуацію вони оцінюють як «часту і тривалу присутність стресу у житті» ($M=5,9$; $\sigma=9,2$).

Вираженість стрес-ситуації, що свідчить про ступінь прояву симптомів стресу і визначається як сума балів за шкалами № 3-6, має середнє значення у вибірці «жінки», а чоловіча група вирізняється більш високими значеннями балів за цією шкалою (у чоловіків $M=57,0$; $\sigma=25,4$). Показники емоційної, когнітивної сфер, а також стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем (шкали №3-6) демонструють ступінь прояву відповідного стану і мають загалом невисокі значення в обох групах.

На основі аналізу шкал №7-11 визначалась вираженість копінг-ресурсів особистості фахівця морського транспорту, що сприяють подоланню ним стресу. Стрес може не проявлятися, незважаючи на наявність стресорної ситуації, якщо у респондента ефективно працюють механізми упоралося з ним (механізми копінгу). У копінг-механізмах копінг-ресурси - це найбільш стійкі характеристики, вони необхідні для того, щоб підтримувати особистість у складній ситуації, і є базою для формування ефективних дій. У вибірці чоловіки мають вищі показники копінг-ресурсів і копінг-механізмів (оптимізм, активність, врівноваженість, раціональність), що припускає більш оптимальні механізми саморегуляції у стресовій ситуації. Як встановлено, між групами чоловіків і жінок виявлено статистично значущі відмінності за такими показниками, як вираженість стрес-ситуації ($p=0,034$), дискомфорт під час стресу ($p=0,020$), раціональність поведінки у складній ситуації ($p=0,025$) і наявність копінг-ресурсів ($p=0,034$). Представлені результати демонструють, що жінки більшою мірою схильні відчувати дискомфорт під час стресової ситуації, ніж чоловіки ($M=1,9$; $\sigma=3,1$ і $M=-0,3$; $\sigma=2,3$ відповідно). Отримані результати можуть вказувати на те, що у жінок в процесі стресу переважають негативні емоційні реакції, які багато у чому заважають їм вчасно впоратися з цією ситуацією і швидко знайти раціональне рішення з проблемного питання, що практично не спостерігається у групі чоловіків. Такий показник, як раціональність поведінки, що є вищим у групі чоловіків ($M=19,3$; $\sigma=6,7$), ніж у жінок ($M=12,7$; $\sigma=10,6$), може вказувати на те, що чоловіки намагаються максимально адекватно оцінювати ситуацію, зважувати усі ризики та

виробляти оптимальне рішення, порівняно з жінками, які емоційніше реагують на присутність у їхньому житті стресу.

На основі отриманих даних можна зробити висновки, що копінг-ресурси більшою мірою представлені у чоловіків (середній бал $M=58,1$; $\sigma=17,9$), ніж у жінок ($M=46,5$; $\sigma=15,3$). Цей факт може свідчити про більш ефективне подолання стресу на морському транспорті у чоловіків, однак і вираженість стрес-ситуацій сильніша у чоловічій вибірці ($M=57,0$; $\sigma=25,4$), ніж у жіночій ($M=40,7$; $\sigma=21,3$). Таким чином, чоловіки мають більшу вираженість стрес-ситуації, володіють більшими копінг-ресурсами, вони надають перевагу більш раціональній поведінці і відчують менший дискомфорт у важкій ситуації, ніж жінки.

Результати проведеного порівняльного аналізу дослідження у групах чоловіків і жінок за методикою С. Гобфолла «Поведінка подолання» (SACS) подано у таблиці 1 (шкали №12-20). Ця методика містить 9 моделей поведінки подолання, які відповідають 6 стратегіям подолання стресу. Ефективними моделями подолання стресу є активні та просоціальні стратегії поведінки («вступ у соціальний контакт», «пошук соціальної підтримки», а також «асертивна поведінка»). Неefективними копінг-стратегіями, що знижують адаптаційний потенціал особистості та заважають ефективному подоланню проблемної ситуації, є пасивні, прямі та асоціальні стратегії поведінки («обережні, імпульсивні, маніпулятивні, асоціальні та агресивні дії»).

Отримані результати свідчать про практично рівне використання усіх моделей поведінки подолання та середній ступінь їхньої вираженості у вибірці, за винятком агресивних та імпульсивних дій, характерних для чоловіків ($M=24,6$; $\sigma=1,8$ і $M=21,4$; $\sigma=1,4$ відповідно). Імпульсивну поведінку відносять до небажаних стратегій подолання, оскільки така копінг-стратегія заважає ухваленню максимально адаптивних, виважених і відповідальних рішень. Агресивна поведінка належить до асоціальних стратегій подолання, тобто соціально неприпустимих. У таблиці 1 можна побачити, що середній бал за шкалою «агресивна поведінка» у чоловіків $M=24,6$; $\sigma=1,8$, за шкалою «асоціальна поведінка» - $M=19,0$; $\sigma=1,0$; у жінок середній бал за цими шкалами становив $M=19,6$; $\sigma=4,7$ і $M=16,7$; $\sigma=4,6$. Можливо, саме таким чином у чоловіків спрацьовують захисні механізми реагування у неприємній для них ситуації. Вони схильні боротися з цією ситуацією, не приймаючи її, що і проявляється у таких неадекватних діях. Ці варіанти копінг-поведінки належать до неконструктивних стратегій поведінки, оскільки роздратування, гнів, розчарування спрямовані або на звинувачення оточуючих, або самого себе. Реалізовані асоціальні копінг-стратегії супроводжуються почуттям розчарування, спустошеності та провини. У досліджуваних групах чоловіків і жінок існують статистично значущі відмінності у таких показниках, як «Вступ до соціального контакту» ($p=0,034$), «Імпульсивні дії» ($p=0,0001$), «Асоціальні дії» ($p=0,036$) та «Агресивні дії» ($p=0,0001$).

Отримані результати підтверджують, що фахівцям морського транспорту чоловічої статі більшою мірою притаманне обирати просоціальну стратегію «Вступ у соціальний контакт» (середній бал $M=23,5$; $\sigma=1,2$) порівняно із групою жінок ($M=21,3$; $\sigma=1,3$). Отримані дані можуть вказувати на те, що чоловікам, щоб ефективно впоратися зі стресовою ситуацією, необхідна підтримка з боку оточення. Вступ у соціальний контакт передбачає утворення «команди» із можливістю ефективного розв'язання складної ситуації.

Аналізуючи отримані дані, можна зробити висновок, що у групі досліджуваних фахівців морського транспорту чоловічої статі у стресовій ситуації відмічається високий рівень імпульсивності дій ($M=21,4$; $\sigma=1,4$), що меншою мірою спостерігається у жінок ($M=17,3$; $\sigma=2,9$). Можна зробити висновки, що незважаючи на те, що жінки здебільшого більш емоційно реагують на стрес, у ситуації стресу вони можуть швидше впоратися із власними

емоціями, «взяти себе у руки» для виходу із важкої життєвої ситуації, прорахувати можливі наслідки. Чоловіки більше покладаються на інтуїцію, шукають нові способи вирішення, часто довіряють власним емоціям.

На основі проведеного дослідження можна констатувати, що фахівцям морського транспорту жіночої статі притаманними є більш соціально прийнятні моделі стрес-долаючої поведінки, ніж чоловікам. У стресових ситуаціях жінки справлятимуться із неприємностями традиційними способами, дотримуючись прийнятих у суспільстві норм і алгоритмів поведінки, їхні дії мають більш організований і передбачуваний характер, ніж у чоловіків.

За результатами порівняльного аналізу даних дослідження, отриманих за методикою «Прогноз» виявилось, чоловіки і жінки мають середній рівень нервово-психічної стійкості щодо несприятливих чинників впливу ($M=13,4$; $\sigma=5,5$ у групі чоловіків і $M=15,8$; $\sigma=5,7$ у групі жінок) (шкала №21 табл. 1). На основі цих даних можна зробити висновки, що за показником «нервово-психічна нестійкість» між чоловіками і жінками не виявлено статистично значущих відмінностей.

Проведений теоретичний аналіз вивчення способів стрес-долаючої поведінки, особливостей саморегуляції у ситуаціях стресу у фахівців морського транспорту чоловічої і жіночої статі засвідчив неоднозначність трактування цього питання. Порівняльний аналіз відмінностей поведінки у стресових ситуаціях і вибору стратегій копінг-поведінки у чоловіків і жінок виявив достовірні відмінності. Представники чоловічої статі статистично достовірно мають більшу вираженість стрес-ситуації та ступінь прояву симптомів стресу. Представниці жіночої статі емоційно гостріше переживають стрес-ситуації у житті. Чоловіки мають вищі показники копінг-ресурсів, що припускає більш ефективні механізми саморегуляції у стресовій ситуації на морському транспорті. Чоловіки у стресовій ситуації достовірно частіше, ніж жінки, вдаються до конструктивних стратегій подолання (вступ у соціальний контакт). Однак у критичній ситуації чоловіки частіше обирають асоціальні копінг-стратегії. Дослідження дозволяє зробити висновки про необхідність підвищеної уваги до проблеми вибору стратегій копінг-поведінки і підвищення механізмів саморегуляції в умовах стресу на морському транспорті. Необхідне навчання навичкам ефективного подолання стресу, використання у стрес-ситуаціях конструктивних копінг-стратегій поведінки. Здійснене пілотаже дослідження буде особливо значущим під час подальшого вивчення особливостей стрес-долаючої поведінки у чоловіків і жінок і створить потенційну можливість реалізувати програму вивчення цього феномена серед різних професійних груп фахівців морського транспорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хараджи М.В., Стельмах О.В. Гендерні особливості копінг поведінки. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. № 16 (34) 2023. С. 591–606. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)-597-606](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34)-597-606)
2. Connell R. *Masculinities*. University of California Press Berkeley and Los Angeles, California, 2005. 362 p.
3. Cote James, Levine Charles. A formulation of Erikson's theory of ego identity formation. *Developmental Review*, 1987. № 7. P. 273–325. DOI: 10.1016/0273-2297(87)90015-3.
4. Folkman S. Stress, health, and coping: Synthesis, commentary, and future directions. *The Oxford handbook of stress, health, and coping*. Oxford: Oxford University Press, 2011. P. 453–462.
5. Lazarus R.S., Folkman S. *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer, 1984. 456 p.
6. Mayor E. Gender roles and traits in stress and health. *Frontiers in Psychology*, 2015. № 6 (779), P. 1–7.

7. Tkachuk Taisiia, Miahkykh Anhelina. Гендерні особливості копінг-поведінки чоловіків та жінок. *HUMANITARIUM*, 2019. № 42. Р. 181–188. DOI: 10.31470/2308-5126-2019-42-1-181-188.

PREFERENCES

1. Haradzhy, M.V., Stel'mah, O.V. (2023). Genderni osoblyvosti koping povedinky [Gender characteristics of coping behavior]. *Perspektyvy ta innovacii' nauky (Serija «Pedagogika», Serija «Psihologija», Serija «Medycyna»)*, 16 (34), 591–606. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)-597-606](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34)-597-606) [in Ukrainian].
2. Connell, R. (2005). *Masculinities*. University of California Press Berkeley and Los Angeles, California.
3. Cote, James & Levine, Charles. (1987). A formulation of Erikson's theory of ego identity formation. *Developmental Review*, 7, 273–325. DOI: 10.1016/0273-2297(87)90015-3.
4. Folkman, S. (2011). Stress, health, and coping: Synthesis, commentary, and future directions. *The Oxford handbook of stress, health, and coping*. Oxford: Oxford University Press.
5. Lazarus, R.S., Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer.
6. Mayor, E. (2015). Gender roles and traits in stress and health. *Frontiers in Psychology*, 6 (779), 1–7.
7. Tkachuk, Taisiia & Miahkykh, Anhelina. (2019). Genderni osoblyvosti koping-povedinky cholovikiv ta zhinok [Gender specifics of men's and women's coping behavior]. *HUMANITARIUM*, 42, 181–188. DOI: 10.31470/2308-5126-2019-42-1-181-188 [in Ukrainian].

Подано до редакції: 26.09.2024.